

ПОСТАТІ

Донька світла – Віра Вовк

У Національному музеї літератури України зустрічали українську письменницю з Бразилії Віру Вовк. Науковці, давні друзі, шанувальники творчості обговорювали її новий твір «Вселенна містерія», в якому йдеться про дуже непрості моральні випробування людини.

Віра Вовк (Селянська) znana в Україні та за її межами як самобутня письменниця, поетеса, прозаїк, драматург, есеїст, перекладач, педагог, член міжнародного ПЕН-клубу, організації українських письменників у екзилі «Слово». За своє довге та насичене творче життя вона неодноразово ставала лауреатом численних відзнак, зокрема, премії імені Івана Франка (Чикаго, 1957, 1982, 1985, 1989), премії «Благовість» (Київ, 2000), «Тріумф» (Чернігів, 2003), «Сад божественних пісень» імені Григорія Сковороди (Луцьк, 2006), «Глодоський скарб» (Київ, 2013) і найвищої державної нагороди – Національної премії України імені Тараса Шевченка (Київ, 2008).

Віра Вовк учасниця феноменального Нью-Йоркського угруповання, людина, яка була знайома з шістдесятниками, листувалася з творцями української державності, підтримувала їх. Адже, як зазначалося під час зустрічі, Василь Стус називав пані Віру своєю сестрою. Відвідавши цей захід, я задумалася над тим, наскільки непростим є людське життя, скільки випробувань довелось пережити пані Вірі, коли допитували, ув'язнювали й вбивали її друзів. Чи не подібне переживав Рильський, коли розстрілювали його друзів-неокласиків? Тому після цієї зустрічі в музеї залишилося трохи гірке відчуття, але з'явилася надія в душі

Віра Вовк – письменниця, яка у своїй творчості зверталася до міфології. Для неї українські образи, архетипи не звичайне народництво, а спосіб визначення власної ідентичності, пошук ґрунту під ногами. Як не гірко говорити про це, але пані Вірі довелося в юні роки покинути рідну землю й спробувати несолодкого хліба на чужині. Попри все це вона зуміла реалізуватися як письменниця у вищому філософському розумінні. Наразі творчий доробок Віри Вовк налічує понад 100 видань поезії, прози, драматургії, перекладів класиків української й світової літератури: Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Івана Франка,

Василя Стуса, Валерія Шевчука, Миколи Воробйова, Івана Драча, Ліни Костенко – португальською, а твори Федеріко Гарсія Лорки, Поля Клоделя, Пабло Неруди – українською.

Письменниця Віра Вовк ще й фахівець із германістики й порівняльного літературознавства, має науковий ступінь доктора філософії, більше шістдесяти років завідувала кафедрою германістики в Державному університеті Ріо-де-Жанейро. Проте справжнім покликанням і життєвою необхідністю для неї була й залишається літературна творчість, яка є тим живильним джерелом, що пов'язує її з Батьківщиною, її мовою та культурою адже, як зізнається письменниця, у творчості, як і в усьому іншому, вона завжди залишається українкою.

1965 року Віра Вовк після тривалої перерви відвідала Україну. Письменник Валерій Шевчук (автор химерної, готичної прози, який також звертається у своїй творчості до міфології) розповів про зустріч із літераторкою в шістдесяти роки й про покоління людей, яких пізніше назвуть шістдесятниками, з якими тісно спілкувалася письменниця. Валерій Шевчук наголосив, що це були: «люди, які відчували присутність одного духу, який їх об'єднував. З пані Вірою познайомився, коли вона приїхала сюди вперше». Було згадано також про компанію, яка тоді збиралася у Віри в готелі. З ними був Василь Стус: «Знали, що нас прослуховують. І раптом Віра почала промову, від якої ми ледве не попадали. Виступ був на догоду радянській владі. Ми слухали й мало не задихалися від сміху».

Шевчук наголосив: «Ми відразу відчували, що у Віри Вовк є свій світ і в прозі, і в поезії. Її твори, розкидані по діаспорній періодиці, не завжди легко було добути».

Від себе додаю, що покоління шістдесятників було близьким Вірі Вовк через звернення до загальнолюдських питань і цінностей, до естетики й етичного, коли описуючи красу природи, письменник навчає читача любові до всього живого (дуже схоже на поняття античної філософії калокагатію – гармонію етичного й естетичного, коли краса й гармонія навчають любові. Подібну ідею має «Вселенна містерія» Віри Вовк). Звернення до міфології, архетипів допомагає пробудити

національну пам'ять, а також сприяє етичному розв'язанню життєвих конфліктів.

Окремо хочу відзначити виступ Ольги Смольницької – письменниці, перекладачки, кандидата філософських наук і дослідниці творчості Віри Вовк. Пані Ольга зазначила, що Віра Остапівна надзвичайно скромна, попри величезні здобутки. Таких людей дуже мало на землі, але на щастя вони є. Віра Вовк усвідомлює відповідальність за долю української держави, тому ніколи не відкладає важливі справи на потім. Пані Ольга наголосила, що останній твір Віри Вовк побудований за канонами містерії. Але хоча текст зовні написаний легко, він вимагає від читача підготовки. Важливо звернути увагу на образ Чорта як Трикстера, на образ Марії Магдалини, Діви Марії. Також переважна кількість персонажів не мають імен (Чоловік, Жінка, Хлопчик), що вказує на їхню архетиповість. Важливою особливістю творів Віри Вовк є те, що їх легко візуалізувати.

Щодо самої ідеї «Вселенної містерії», то, на мою думку, розкриває її найстрашніше питання людського існування: «чому для того, щоб жити, потрібно вбивати?» Це питання порушує Чоловік:

*«Чому ми сказані вбивати
Птахів, невинних звірів, риб,
Стинати голови капусту,
Косити трави?
Чи яблуні болить,
Ком зривають яблуко з гілки?
Чи метелик співає?
Чи мурашка плаче?
Ми не знаємо світу
В якому живемо,
Тільки те, що в ньому
Міцніший є вбивця.
А Вселена благає любови.»*

Коли читала ці рядки, то згадала юнгіанську психологію й архетип Анімус – внутрішній чоловік у психічній структурі. Адже саме Анімус змушений вбивати, коли потрібно прогнати нове життя. Він знищує тварин, птахів, ловить рибу, меле зерно на борошно. Є ще Аніма – внутрішня жінка, яка хоче одного – любити й народжувати. Анімус навіть не помічає, що поява нового життя призводить до нищення. Людина, закута

в оболонку тіла, приходять у цей світ для випробувань. Хоча роздуми про суїцид наштовхуть на думку, що після смерті є лише три варіанти: нічого немає, нове переродження з відпрацюванням гріхів минулого життя або християнський Страшний Суд. Як підказує міфологія й індивідуальний містичний досвід кожного – життя смертю не закінчується, людина постійно проходить випробування вбивством інших живих істот.

Віра Вовк знаходить відповідь у християнській міфології, в образі люблячої Діви Марії, Грішниці (Марії Магдалини), яка впродовж твору шукає виходу зі свого становища, авторка її не засуджує; в образі Ісуса Христа, Хлопчика, Дівчинки, Юнака, Дівчини, Жінки, Старої Жінки, Старого Чоловіка, які уособлюють риси людської вдачі: здатність любити, доброту, мудрість і т. д. Чорта у творі зображено як звабника, Трикстер навчає вмінню не піддаватися спокусі. Коли герої вистояли перед принадами, Чорт сказав, що йому немає місця в Україні. Розв'язка всіх болючих питань – у любові. Також кінець твору супроводжує, я б назвала, «парад професій»: Вчитель, Лікар, Маляр, Будівельник, Король. І ми бачимо, що світ гармонійний, а щастя людини – у чесній праці й вірі. Так підказує своєю мудрістю Віра Вовк.

Юлія Григорчук, авторка монографії «Проза Віри Вовк: виміри сакрального» (2016), зачитала слово-звернення письменниці до українців, у якому лейтмотивом звучала віра у вільну, щасливу й справді незалежну Україну, а також надія на творчу, розумну, свідому молодь та її головну роль у розбудові Батьківщини.

Наше дійство в театрі, де відбуваються неймовірні події: свята, весілля, ювілеї, а одночасно — війни, розбої, сваволя. І головним рушієм усіх цих подій є персонаж «Я».

Мені добре відома вся історична несправедливість, що століттями діялася й далі діється в Україні, бо сама вважаю себе її жертвою, але признаймося, що не все прокляття звалилося на нас з чужої руки. Чи не був той персонаж «Я» жакливім егоїстом, що збирав усе тільки до власної комори забуваючи про решту світу?

Кожна одиниця має битися в груди й запитувати себе: чим я провинилася перед народом, перед родиною, перед своїми сусідами й друзями, не дивлячись, чи інші так діють.

Як довго той персонаж «Я» не усвідомить собі, що тільки від нього залежить благо загалу, наша поезія, музика й мистецтво в загрозі прикрашувати чужий олтар.

Тільки духовно-моральне відродження всіх українців, особливо моєї особи, може врятувати Україну від загибелі, і в тому нема сумніву.

Звертаюся особливо з проханням до нашої молоді, джерела нашого майбутнього, щоб не закидала пустоцвітом своїх дорогоцінних років.

З надією, яка не покине мене до останнього дня життя, я вірю в святу, вільну й щасливу Україну.

Ми дуже вдячні письменниці, яка попри свій похилий вік (1926 р.н.), знайшла в собі сили прилетіти в Україну з далекої Бразилії

ЮВІЛЕЇ

Унікальність Федора Арвата

Академік Федір Арват
Наука творити добро

Спогади, публікації

Четверті Міжнародні Арватівські читання в Ніжинському держуніверситеті імені Миколи Гоголя відрізнялися від попередніх особливою урочистістю. Проте в жодному виступі ми не почули фальшивої патетики. З вуст соратників і співробітників, родичів і колишніх студентів Чернівецького державного університету, які декана філологічного факультету називали «папою Федею», лунало щире пошанування з нагоди 90-річчя від дня народження Федора Степановича Арвата (1928 – 1999) – проректора, ректора Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя з 1976 по 1995 роки, академіка-засновника НАПН України, заслуженого працівника освіти України, професора. Камерно почали розмову про колегу викладачі кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу нашого вишу Надія Бондар, Валентина Сидоренко, Людмила Гетьман, завідувачка кафедри української мови, професор Надія Бойко, завідувач сек-

тору слов'янських літератур Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, професор Павло Михед, доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії Олена Кавунник, автор цих рядків у 215 аудиторії старого корпусу, в якій читали лекції філологи Федір Арват і його дружина професор Нінель Арват.

Зворушлива атмосфера відчувалася й в актовій залі нового корпусу, якою перейнялися офіційні особи: три народні депутати України, серед яких онук ювіляра Максим Бурбак, представники Міністерства освіти України, Національної Академії Педагогічних Наук України, депутати й чиновники міської ради.

Завідувач кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу Гоголівського вишу, професор, заслужений діяч науки й техніки України Григорій Самойленко, окреслюючи в лаконічній доповіді основні етапи життя ювіляра, виокремив його людські якості, які поступово змінювали атмосферу в Ніжинському навчальному закладі – з авторитарної на демократичну. З ним погоджувалися присутні в залі, які тримали в руках щойно видану книгу «Академік Федір Арват. Наука творити добро: спогади, публікації / уклад. : Петро Никоненко, Григорій Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – 193 с.»

«Федір Степанович зумів підібрати й привезти з собою «чернівецький десант», який докорінно змінив характер стосунків і стиль керівництва в інституті, – пише колишній декан фізико-математичного факультету, кандидат фізико-математичних наук Валерій Аніщенко. – Адже це був той керівник, який завдяки особистісним та лідерським якостям зумів запусти-

ти механізм саморозвитку колективу, що невдовзі дозволило говорити про гоголівський інститут як про один з провідних педагогічних навчальних закладів не лише в Україні, а й в СРСР».

«У другій половині 70-х років суспільство прискорено рухалося від часу «відлиги» до епохи «застою», де зримо проглядалися тенденції неосталінізму, а Федір Степанович (всупереч загальному тренду – не думаю, що свідомо, опозиційно, швидше інтуїтивно, оскільки тонко й витончено відчував, у силу природних задатків, запити людей щодо демократизації) прагнув лібералізувати атмосферу, подаючи приклад демократичних стосунків, у яких вирішальними були не ієрархія або «чинопочитання», а новизна та глибина думки. І це була демократизація не задля демократизації, а задля вивільнення тих творчих сил, які квітнуть лише за умов вільного волевияву». Так вважає професор кафедри української літератури та журналістики Олександр Ковальчук.

«У батька був хист відчувати талановитих людей. Він був творчою, ініціативною людиною і міг зібрати навколо себе талановитих однодумців, запалити їх ідеєю й разом з ними кропіткою працею досягати поставленої мети, – згадує донька, кандидат філологічних наук, доцент Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Олена Бурбак. – У спільних зусиллях розкривалися найкращі риси кожного, зав'язувалися щирі дружні стосунки на все життя. Так було в Чернівцях, так продовжилося в Ніжині. Батько завжди працював з людьми, через людей і задля людей».

Ці уроки засвоїли не тільки діти й онуки. Вони стали прикладом для наслідування наступним керівникам Гоголівського вишу – Олександрові Бойку та Олександрові Самойленку.

Ювілей Федора Арвата, за його крилатим виразом, подарував усім нам справжнє свято.

Надія ОНИЩЕНКО

Культурні мости Балтії

Наприкінці травня в естонському містечку Сілламає, у рамках міжнародного фестивалю «Культурні мости Балтії», власну колекцію етнографічних костюмів із різних регіонів України представила майстриня з Києва Валерія Левківська. Вона розповідає про своє захоплення так: «Перше знайомство з українською сорочкою відбулося, коли моя свекруха подарувала мені на весілля власноруч вишиту ще в дівоцтві сорочку. Вона виявилася довгою, дуже відрізнялася й кольорами, і кроєм, і візерунками від того, що я звикла бачити в самодіяльних колективах. Я ж танцювала в ансамблі народного танцю й бачила українські костюми тільки там.

Сорочка сподобалася, захотілося її носити, але прочитала, що до неї треба підібрати спідницю та головний убір. Звернулася по допомогу до своєї бабусі: вона знайшла три свої плахти й подарувала мені, моїй сестрі й моїй тоді ще малесенькій донечці. Я вбрала плахту, сорочку, зробила вінок, для якого вибрала гарні великі квіти: ромашки, мак, волошки (такі вінки були в танцювальному колективі), знайшла стрічки. Уперше в такому вигляді прийшла на вечірку до Дня Незалежності й усім дуже сподобалася. Але я відчувала, що дуже мало знаю про український стрій. Те, що розказувала й показувала свекруха, було дуже цікаво. Вона гарно вишивала, мала багато

рушників, підзор. Під час подорожі до родичів чоловіка на Житомирщину я милувалася схожою на візерунки чарівною природою, автентичними піснями...

Повернувшись до Києва пішла до музею Івана Гончара й назавжди потонула в красі народного вбрання та традицій. Тим часом підросла доня, почала вивчати народознавство, вчитися вишивати. Крок за кроком тема української народної культури захопила її. У нашій хаті з'явилися сорочки центральних регіонів України, керсетки, крайки. Коло моїх подруг, шанувальників українських стрій, розширювалося. Тоді я вперше відвідала показ етнострій моєї подруги зі Львова. Її колекцію здебільшого склали стрії західноукраїнських регіонів. Я довго була під враженням від показу: дівчата, мої сучасниці, вмить перетворилися на українських красунь, змінилося все – погляд, статура, хода, рухи. Для завершеності образу не вистачало головних уборів.

Вивчення цієї теми відкрило нам, що в Україні кожний регіон мав свої народні стрії та свої особливі головні убори. Моя донька, сестра та подруги, за що я їм дуже вдячна, підтримали мій інтерес до цієї теми. Крок за кроком з'явилася колекція головних уборів. Тепер наші покази милують око повними строями з головними уборами, а ми продовжуємо дослідження, упорядко-

вуємо колекцію, вивчаємо особливості костюмів. Цього року познайомилися з кібалкою, сітчатим очіпком та намітками. Навчилися плести личаки, реставрували мережива на фартухах. У Києві функціонує етноклуб «Коло» (ЗОШ №11), вчителі й діти різного віку їздять в експедиції, реставрують знайдене, демонструють його. Мріємо відтворити вінок із восковиць тим паче, що моя люба подруга Світлана Біла подарувала до колекції вінок із восковиць з парусами. Такими вінками прикрашали себе наші бабусі. Моду на них у 1840 році започаткувала королева Вікторія, яка для свого вінчання обрала вінок з флердоранжу (квіти апельсинового дерева), а українки замінили коштовні перлини восковицями, адже вигадливості нам не бракує.

Цього року пішла у вічність моя свекруха Ганна Павлівна Левківська, яка залишила багатий спадок: заклала всім нам у душу любов до української вишивки, української пісні, української традиції, навчила вишивати своїх онучок, подарувала весільні рушники своїй правнучці (моїй онучці).

Мене дуже вразила розповідь наукового співробітника музею Івана Гончара про те, що часто бабусі приносять у музей свої рушники, сорочки, бо нема кому залишити їх у спадок. Діти й онуки не готові оцінити ці справжні витвори народного мистецтва. Дуже сподіваюся, що в нашій сім'ї й у сім'ях моїх подруг та знайомих цього ніколи не станеться. Мрію, що мої внуки й правнуки вмітимуть вишивати, знатимуть наші пісні, наші традиції; цінуватимуть наш спадок.

У рік культурного європейського надбання Валерія Левківська представляє свою колекцію в проекті «Від бабусі з любов'ю...» у різних країнах: Австрії, Франції, Польщі, Туреччині, Іспанії, Італії. Учасником цього проекту стало й українське земляцтво в Сілламає «Водограй». Валерія проведе для нас майстер-клас з національного костюму.

В естонському етнографічному музеї під відкритим небом «Рокк-аль-Маре» ви-

ставлені естонські головні убори. А українське земляцтво Сілламає «Водограй» організує День української культури, де будуть представлені усі наші гості, учасники фестивалю «Культурні мости Балтії», що стане початком співпраці етнографів і дослідників національних костюмів Естонії та України. Дякуємо за підтримку такої співпраці Міністерству культури, Фонду азартних ігор та міському управлінню Сілламає.

Лариса ЖИТНИК,
голова українського земляцтва
м. Сілламає «Водограй»

КОНФЕРЕНЦІЇ

Дипломат Акин Таразі

В Астані на базі Євразійського національного університету імені Лева Гумільова відбулися VII Міжнародні Шевченківські читання на тему «Творчість Тараса Шевченка і народні традиції», присвячені 204-й річниці від дня народження Кобзаря. Організаторами виступили республіканське об'єднання «Рада українців Казахстану», Євразійський національний університет імені Л. Гумільова, громадський науково-просвітницький «Інститут Тараса Шевченка», громадське об'єднання «Товариство українців „Оберіг”» м. Астана, Інститут літератури й мистецтва імені Мухтара Ауезова Комітету науки МОН Республіки Казахстан.

Тарас Шевченко належить до числа видатних постатей, які об'єднують країни й народи. Його творчість – важлива частина культурної спадщини України, Росії, Казахстану, а також інших країн і регіонів, де живе численна українська діаспора.

Доцільно згадати про цілком символічний факт – ініціатива проведення таких читань народилася в Києві та вперше її реалізували саме в Казахстані. Звертаючись до витоків наукового форуму, варто згадати, що в серпні 2011 року на П'ятому Всесвітньому форумі українців відбулася зустріч небайдужих представників діаспори з товариства «Кобзар» (Уфа) на чолі з відомим науковцем-етнологом, українознавцем Василем Бабенком із Надзвичайним та Повноважним Послом України в Казахстані тоді Олегом Дьомінін. Пан Дьомін, як людина прогресивних поглядів, обізнана з шевченкознавчими науковими розвідками, зацікавився нашими пропозиціями й активно підтримував проект.

Перші читання відбулися в Астані на базі Євразійського національного університету імені Лева Гумільова вже в березні 2012 року під керівництвом пана Дьоміна. Наступного разу Астана приймала Третє читання 2014 року в рамках святкування 200-ліття Кобзаря. Але той форум відбувався вже під час драматичних і трагічних подій в Україні, тому Шевченкове слово, ідеї Кобзаря лунали актуально й глибше осмислювалися. Від 2012 року ми вже маємо успішний досвід майже щорічного проведення шевченкознавчих форумів, три з яких відбулись в Астані, три – в Україні (Канів), один раз – в Росії (2013 рік, Оренбург).

Цього разу в Сьомих читаннях в очній або заочній формах взяли участь понад 30 представників із Казахстану, України, Росії, Словаччини. Серед запрошених гостей були викладачі та наукові співробітники вишів, академічних установ, представники державних органів, творчої інтелігенції, інститутів громадянського суспільства, голови та члени українських етнокультурних об'єднань з різних регіонів Республіки Казахстан, журналісти.

У залі засідань факультету соціальних наук ЄНУ імені

Сауле Оспан виконує українську пісню

Л. Гумільова демонструвалася виставка новітньої шевченкознавчої наукової та художньої літератури, до початку роботи читань і в перервах демонструвалися фрагменти документальних фільмів, присвячених Тарасові Шевченку.

На відкритті з нагоди проведення наукового форуму оголосили низку офіційних вітань, зокрема від України – Надзвичайного і Повноважного Посла України в КНР Олега Дьоміна (Пекін); директора Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України академіка НАН України Миколи Жулинського (Київ); заступника генерального директора з наукової роботи Шевченківського національного заповідника Світлани Брижицької (Канів); голови Української Всесвітньої Координаційної Ради Михайла Ратушного (Київ); а також художнього керівника Українського драматичного театру ім. Тараса Шевченка Михайла Калиняка (Братислава).

Особливий інтерес викликало привітання від викладацько-студентського колективу та Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою за підписом ректора

Нижинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидата історичних наук Олександра Самоїленка. У зверненні до учасників читань зазначено, що «Акин Тарази», як його називали на казахській землі, став першим дипломатом, який проклав місток дружби між українцями й казахами, він створив тут понад двісті художніх робіт, завдяки яким у доступній формі поширювалось знання про культуру казахського народу. І сьогодні з видань Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою українці Казахстану дізнаються про культурні події на етнічній батьківщині, а жителі України – про здобутки земляків у розбудові дружньої країни.

Головним модератором засідань був Петро Токар – запрошений викладач, почесний професор ЄНУ імені Л. Гумільова, кандидат соціологічних наук, керівник Українського центру науки й культури при «Раді українців Казахстану». Робота читань була організована за такими тематичними напрямками: кобзарі України й акини Казахстану (порівняльний аналіз феномена народних співаків); українська народна культура у творчості Тараса Шевченка; фігура Остапа Вересая (до 215-річчя від дня народження); казахські мотиви у творах Великого Кобзаря; феномен співаків-виконавців у культурних традиціях народів Євразії.

Зі змістовними доповідями виступили: Світлана Ананьєва, канд. філол. наук завідувача відділом аналітики й зовнішніх літературних зв'язків Інституту літератури й мистецтва імені Мухтара Ауєзова КН МОН РК, Серік Тахан, доктор філологічних наук, професор кафедри теле-радіожурналістики й зв'язків з громадськістю ЄНУ імені Л. Гумільова, Тетяна Лесниченко, голова Українського національно-культурного центру імені Шевченка, Володимир Скрипник, член виконкому «Раді українців Казахстану». У роботі читань також брав участь перший секретар Посольства України в Республіці Казахстан Володимир Коваль.

Також під час засідання був встановлений скайп-зв'язок з Шевченківським національним заповідником у Каневі, і свої доповіді змогли виголосити Світлана Брижицька, кандидат історичних наук, заступник генерального директора з наукової роботи та Ірина Вакула, старший науковий співробітник науково-фондового відділу.

Крім того, в кінці читань було презентовано науково-просвітницький проект 2016 року «Шляхами Шевченка на Мангістау» (про участь Шевченка в геологорозвідувальній експедиції 1851 року).

У заочному форматі свої матеріали надали також учасники з України – наукові співробітники Інституту літератури імені Шевченка НАН України, Шевченківського національного заповідника, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського, Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького, Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова.

Доречно прозвучали в музичній частині казахські народні та українські пісні у виконанні Симбат Ахметової, Сауле Оспан-Балабатової та молодіжного ансамблю Українського національно-культурного центру імені Шевченка в м. Актау.

Наступні Міжнародні Шевченківські читання за темою «Історичний досвід та сучасний стан вивчення «Щоденника» Тараса Шевченка (до 160-річчя написання автобіографічного документа)» відбудуться на Тарасовій горі в Каневі вже у вересні 2018 року.

Денис ЧЕРНІЄНКО,
координатор

громадського «Інституту Тараса Шевченка»,
кандидат історичних наук

НАША МИРОСЛАВА В КАНАДІ

Мирослава Уніат повернулася в Гоголівський виш через сім років. Енергійну й до всього цікаву випускницю пам'ятають викладачі філологічного факультету. Як вона зізналася тепер, ще зі шкільних років мріяла побачити Канаду. І тому з українським дипломом про вищу освіту наважилася випробувати себе в магістерській програмі з українського фольклору Альбертського університету. Успішно склавши екзамени, отримала стипендію для навчання на факультеті сучасних мов і культурології.

Цілеспрямована дівчина з багатодітної сім'ї, втративши в дитинстві матір, здійснила свою мрію й вирішила тепер допомагати іншим. Мирослава Уніат заснувала агенцію Best Education Choice, яка сприяє переїзду в Канаду й вступу студентів до навчальних закладів цієї країни. Разом із представницею

агенції в Україні Анастасією Чулковою вона детально розповіла про умови навчання й проживання, відповіла на запитання.

Канада як місце постійного проживання приваблює Мирославу не тільки кліматичними умовами, безкоштовним медичним обслуговуванням, а й рівнем добробуту й культури. Відчуваючи себе громадянкою світу, вона залишається українською патріоткою. І це помітно в тому, як уважно слідкує вона за своєю українською мовою, якою спілкується і в Україні, і в Канаді. Також читає українські новини, зокрема й у га-

зеті «Український дім», і радіє багатьом позитивним змінам у рідній державі

Вл. інф

Українська думка в Греції

14 квітня 2018 року Асоціація української діаспори в Греції та філоукраїнців греків «Українсько-Грецька Думка» та Українська недільна школа, яка діє при Асоціації, у святковому вбранні на ювілейному вечорі зустрічали почесних гостей: Президента Світового Конгресу Українців п. Євгена Чоля, Тимчасово Повіреного в справах України в Грецькій Республіці п. Наталію Косенко, першого секретаря посольства з економічних питань п. Ганну Тіщенко, пароха української греко-католицької церкви Св. Миколая в Атенах отця Андрія Твердохліба, представників та друзів інших українських організацій, української громади в Греції, серед яких, зокрема, випускники попередніх років нашої школи та їхні батьки...

Після благословення отцем Андрієм усього зібрання, ведуча свята Лена Хімич запросила присутніх під фонограму пісні «Зорепадом летять роки» переглянути відеоряд фотографій від початку заснування Асоціації – спочатку названу «Журавлиний край», а згодом перейменовану в «Українсько-Грецька Думка», і аж до сьогоднішніх днів.

20 років минуло відколи на базі першої української газети з грецьким додатком «Вісник – Ангеліафорос» заснували першу офіційну українську організацію в Греції. 15 років – з часу заснування української недільної школи, яка діє в рамках нашого товариства.

Метою й завданням Асоціації української діаспори в Греції та філоукраїнців греків «Українсько-Грецька Думка» є збереження національної ідентичності, рідної мови, традицій та звичаїв, інформування грецького суспільства про правдиву історію України, сьогоднішня та самобутність української нації.

Протягом двадцятирічної діяльності напрацьовані дружні конструктивні стосунки з українськими, грецькими та міжнародними організаціями, проведено багато заходів, виставок, конференцій, семінарів. За безпосередньої участі товариства в Атенах було

зведено два пам'ятники українському Кобзарю: у 2006 та 2010 роках. На рахунок Асоціації переклади та випуск книг, серед яких найулюбленішими стали – двомовне видання творів Тараса Шевченка й статей про його життя та творчість «Заповіт», видане 2011 року,

збірка поезій грецьких українців «Дзеркало душі нашої» 2002 року, а також брошура, яка супроводжувала виставку архівних матеріалів СБУ «Українська Повстанська Армія: історія нескорених» 2009-го року.

Асоціація «Українсько-Грецька Думка» має п'ять осередків на території острівної та материкової Греції. Так склалося, що майже з перших років молоде товариство в новій для українців країні, влилося у велику українську родину й стало членом давніх дійових діаспорних організацій – Європейського та Світового Конгресів Українців.

Зчитано привітання від Надзвичайного і Повноважного Посла України в Греції в 1997-2000 роках Юрія Сергеева, від колективу Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою та її директорки п. Ірини Ключковської та ректора Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя п. Олександра Самойленка.

Серед гостей свідки та учасники подій двадцятирічної давнини. 1998 рік став роком створення греко-католицької парафії в м. Атени, де світла постать Блаженнішого Святослава, який, навчаючись тоді на вищих богословських студіях у Римі, разом з Г. Маслюк та іншими віруючими українцями досягли

мети: призначення українського пастиря.

Наше майбутнє, цвіт нашої школи – її учні, дарували іменинникам святкові вітання. Маленькі «совенята», вихованці садочка «Рукавичка», заспівали пісню «Я маленька україночка».

Іринка Садовська, учениця 2-го класу, виконала пісню «Україно! Краю!», учні та учениці старшої школи порадували піснями а також вокально-хореографічною композицією «Ти до мене не ходи». Дівчатка хореографічного гурту «Горлиця» під керівництвом хореографа Олени Євтеєвої виконали таночки.

Срібні переливи віртуозної гри бандуристки, художнього керівника школи Ольги Васишин розносились

у святковій залі. Під бандуру вокальне тріо – Ольга Васишин, Лілія Ситникова, Роман Садовський виконали пісню «Ой, у гаю при Дунаю», а пісня «Там, де Ятрань круто в'ється» у виконанні нашого соловейка Романа Садовського, викликала сльози на очах присутніх. Для наших гостей – друзів греків, Ольга Васишин та Лілія Ситникова виконали чудову ліричну пісню «Σ αγαλω». Свої віршовані привітання присвятили рідній школі учні молодшої школи.

Готувалися до свята всім миром! Величезне спасибі Раді правління, вчительському та батьківському колективам школи, які взяли на себе всі турботи. Особлива подяка Оксані Завгородній, яка вклала велику майстерність, любов і повагу в незмінний символ Асоціації «Українсько-Грецька Думка» – Сову, яка цього разу була смачним та солодким дарунком.

Многая літа! Невичерпного натхнення українцям Греції та всьому світовому українству задля збереження своєї національної ідентичності, безцінного скарбу українського народу – співучої мови – родинних традицій, віри в Бога. Слава Україні!

Прес-служба Асоціації
«Українсько-Грецька Думка»

На вітрилах до небес...

Його ім'я занесене в усі універсальні енциклопедії світу. В історії епохи великих географічних відкриттів воно знаходиться в одному ряду з іменами Колумба й Магеллана, Лаперуза й Кука, багатьох інших видатних мореплавців та мандрівників. 1824 року Юрій Лисянський відвідав Ніжин, місто, де він народився й виріс і, де мешкали його родичі. Він привіз видання своєї книги «Путешествие вокруг света на корабле «Нева» в 1803 – 1806 годах», яку видав 1812 року власним коштом накладом 200 примірників. Директор бібліотеки Олександр Морозов розповідає, що існує версія, згідно з якою один комплект автор особисто передав до бібліотеки Гімназії вищих наук князя Безбородька, а інший – директору цієї гімназії Іванові Орлау. Може бути ймовірно й думка про те, що мореплавець надіслав поштою примірник книги. Невідомо, чи був дарчий напис, адже цінний фоліант реставрували в ХХ столітті й повністю переклеїли форзац. Книга супроводжується унікальним атласом великих розмірів «Собрание карт и рисунков к путешествию Ю. Лисянского». Тут замальовані різноманітні побутові та ритуальні речі з етнографічної колекції мореплавця: одяг мешканців Аляски, їхні транспортні засоби, флора й фауна регіону. Завершується атлас картою земної кулі та маршрутом корабля «Нева». На карті Юрій Лисянський позначив місто Ніжин.

Двоюрідний брат Юрія Іоанн Лисянський подарував гімназії англійський переклад згаданого раритету, виданий

у Лондоні й доповнений порівняно з російським. Олександр Гадзінський перекладає мемуари українською мовою. Для їхнього видання необхідно 25 тисяч гривень. Працівники бібліотеки готують до друку бібліографічний покажчик творів Юрія Лисянського. У фондах Музею рідкісної книги також зберігається перекладена Лисянським з англійської праця Джона Клерка «Рух флотів», в якій описана нова тактика ведення військово-морських операцій. Ім'ям Юрія Лисянського на географічній карті світу названі відкритий ним острів, що належить до архіпелагу Гавайських островів, півострови на узбережжі Охотського моря та

батько дослідника, відкрили пам'ятник.

Юрій Лисянський «кинув якір», як він написав у власній епітафії, 22 лютого 1937 року, і був похований в Олександрівській лаврі в Петербурзі. На могилі поставлено пам'ятник, ескіз якого намалював сам мореплавець. А на постаменті лежить залізний якір і викарбувано такі слова:

*«Прохожий, не тужи о томъ,
кто кинул якорь здесь».*

*Он взял съ собою паруса,
Под коими взлетит въ пределъ небесъ».*

Наявність раритетів, гордість за видатного земляка, досвід музейної роботи спонукали директора бібліотеки імені академіка М. Лавровського Олександра Морозова до створення кімнати-музею Юрія Лисянського в Музеї рідкісної книги нашого вишу з нагоди 245-річчя з дня його народження. Ініціативу підтримав ректорат, міська рада, волонтери, серед яких і Всеукраїнська асоціація ветеранів-підводників на чолі з Сергієм Шабовтою, Чернігівське земляцтво в Києві, народний депутат України Олександр Кодола. Під час

урочистого відкриття на початку травня цього року вони відзначили змістовний науковий виклад і естетичний вигляд експозиції, яка розповідає про український родовід мореплавця, його життєвий шлях.

на узбережжі Північної Америки, затока, мис, підводна гора, протока й річка. Сім географічних назв узбережжя Аляски та Гавайських островів назвали іменем корабля «Нева». 1965 року збудовано криголам «Юрій Лисянский», а 2008 року російська авіакомпанія «Аерофлот» на честь мореплавця назвала літак. У Ніжині є вулиця Юрія Лисянського. 1973 року до 200-річчя від дня його народження на вулиці Гоголя, неподалік церкви Іоанна Богослова, в якій священником служив

Вл. інф.

Фото Валерія КИЧКА

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво
№ 352-24ПР, серія ЧГ,
від 6 березня 2007 року
Р/р 31253365108946 НДУ ім. М. Гоголя
код 02125668 ДКСУ м. Київ
МФО 820172

(благодійний внесок на розвиток Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Онищенко Н. П., редактор,
Бойко О. Д., докт. політ. наук, проф.,
Мельничук О. В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Астаф'єв О. Г., докт. філол. наук, проф.,
Михед П. В., докт. філол. наук, проф.,
Самойленко Г. В., докт. філол. наук, проф.,
Стребкова І. О., канд. філол. наук.
Макет та верстка – Бобрик Д. М.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці
з українською діаспорою, кімната 210
вул. Графська, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
diaspora@ndu.edu.ua

<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/tsentr-gumanitarnoji-spiivpratsi-z-ukrajinskoju-diasporoyu/vidannya-ukrajinskij-dim>